

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.4.17>

УДК 351.86:005.334 (477)

Б. І. Іличок,

к. е. н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8900-7361>

Т. І. Школик,

аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки,

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7970-8705>

**БЕЗПЕКОВІ РИЗИКИ ЗАКОНОДАВЧОЇ БАЗИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ
І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

B. Ilychok,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor,

Lviv Polytechnic National University

T. Shkolyk,

Postgraduate Student, Lviv Polytechnic National University

**SECURITY RISKS OF THE LEGISLATIVE FRAMEWORK OF PUBLIC
MANAGEMENT OF THE SECURITY
AND DEFENSE SECTOR OF UKRAINE**

Мета статті полягає в удосконаленні нормативно-правової бази системи публічного управління сектором безпеки і оборони України для усунення її фрагментарності, неадекватності вимогам часу та вузькополітичної спрямованості, а також невідповідності основоположним векторам класичного державобудування в рамках стратегічного державного планування.

З метою забезпечення якісного функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних загроз запропоновано затвердити на законодавчому рівні національну ідею українського народу «Будувати могутню, заможну, соборну Україну» та в подальшому розробляти доктрини для сфер національної безпеки і оборони тривалістю до 30 років. Також необхідно вибудувати механізми підготовки стратегічних документів терміном від 10 років з метою забезпечення ефективного функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних загроз.

The purpose of the article is to improve the regulatory and legal framework of the public management system of the security and defense sector of Ukraine in order to eliminate its fragmentation, inadequacy to the requirements of the time and narrow political orientation, as well as inconsistency with the fundamental vectors of classical state-building within the framework of strategic state planning. When eliminating the above shortcomings, an algorithm is proposed for building a system of interrelated goals, objectives, mechanisms and complexes of measures to fully ensure the national security of Ukraine.

The authors of the article investigated the problem of security risks of the legislative framework of public management of the security and defense sector of Ukraine. The theoretical foundations of the legal construction of the "security and defense sector" are presented. In order to scientifically study the factors and factors that negatively affected the security and defense system of Ukraine, quantitative indicators of the preparation of regulatory and legal acts in the field

of public management of the security and defense sector of Ukraine in retrospect of the historical stages of the formation of the legislative framework of public management of the security and defense sector of Ukraine are studied.

The inability of the Ukrainian leadership to effectively confront today's security challenges indicates the lack of a well-established, high-quality fundamental basis for the national security and defense system, which consists of a national idea, regulatory and legislative bases. In order to ensure the high-quality functioning of the regime for the protection of national interests from real and potential threats, it is proposed to approve at the legislative level the national idea of the Ukrainian people "To build a powerful, prosperous, united Ukraine" and to further develop doctrines for the spheres of national security and defense for a period of up to 30 years. It is also necessary to build mechanisms for preparing strategic documents for a period of 10 years or more in order to ensure the effective functioning of the regime for protecting national interests from real and potential threats.

Ключові слова: *безпека; політичні уподобання; національні інтереси; стратегія національної безпеки; нормативно-правові акти; національна ідея.*

Keywords: *security; political preferences; national interests; national security strategy; regulatory legal acts; national idea.*

Постановка проблеми. У вітчизняній науковій літературі досить поверхнево розглянуто питання законодавчої бази публічного управління сектором безпеки і оборони України, що фактично є причинно-наслідковим зв'язком відсутності єдиного тлумачення і функціонального застосування термінів «публічне управління» та «сектор безпеки і оборони», що спричиняє елементи дисорганізації та дисфункції щодо ефективного функціонування системи публічного управління сектором безпеки і оборони України в умовах жорсткого мінливого безпекового середовища. З огляду на вищенаведене,

актуальним є дослідження функціонування системи публічного управління сектором безпеки і оборони України з метою її вдосконалення і забезпечення підвищення її ефективності та результативності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, формулювання цілей статті. Незважаючи на значний науковий доробок вітчизняних дослідників публічно-управлінських проблем забезпечення національної безпеки України, слід констатувати, що сьогодні ще обмаль праць в яких розглядаються питання наукового обґрунтування механізмів забезпечення державної безпеки України в умовах появи нових загроз дестабілізації суспільно-політичної системи держави. Також слід враховувати, що публічне управління спроможне забезпечувати підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей, воно пов'язане з демократичними цінностями, принципами верховенства права, поваги до гідності людини, недискримінації, рівності, справедливості, безпеки, ефективності тощо [1, с. 144].

Водночас, у наукових джерелах немає єдиного розуміння правової конструкції «сектору безпеки і оборони». Зокрема, М.М. Лобко, Ф.В. Саганюк визначають сектор безпеки і оборони як систему визначених законом сил і засобів органів державної влади, місцевого самоврядування та військового управління й військових формувань і правоохоронних органів, на які покладені функції із забезпечення воєнної безпеки й оборони держави для підтримання її оборонного потенціалу, запобігання загрозам і нейтралізації загроз воєнного характеру, відсічі збройній агресії в разі збройного нападу на Україну [2, с. 137].

Саме тому мета статті зосереджена на удосконаленні нормативно-правової бази системи публічного управління сектором безпеки і оборони України для ліквідації невідповідності основоположним векторам класичного державобудування в рамках стратегічного державного планування. Це, в подальшому дозволить розробити комплексну стратегію

державного реагування на загрози державній безпеці України.

Методи дослідження. У статті здійснено аналіз наукової літератури, нормативно-правових джерел, які розкривають суть безпекових ризиків законодавчої бази публічного управління сектором безпеки і оборони України. При проведенні дослідження використано історико-правовий, порівняльний та формально-юридичний методи та метод моделювання. Дослідження зосереджене на вивченні нормативно-правової бази публічного управління сектором безпеки і оборони України, виявленні чинників, які негативно впливають на її стан та пошуку шляхів недопущення повторення виявлених недоліків в майбутньому.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. В умовах сучасних загроз національній безпеці України важливим питанням для науковців є дослідження фундаментальної проблематики правової основи державної політики у сфері національної безпеки, яка визначає умови, параметри, мету та цілі функціонування цілісної системи функціонування публічного управління сектором безпеки і оборони держави.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про національну безпеку України», правову основу державної політики у сферах національної безпеки й оборони становлять Конституція України, цей та інші закони України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також видані на виконання Конституції та законів України інші нормативно-правові акти [3].

Дослідження безпекових ризиків законодавчої бази публічного управління сектором безпеки і оборони України неможливе без розгляду концепцій національної безпеки, які в певні періоди часу визначали основоположні шляхи забезпечення функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних загроз. В історичному періоді нашої незалежної держави кінця ХХ – початку ХХІ століть процес формування нормативно-правової та законодавчої бази публічного

управління сектору безпеки і оборони України можна розділити на шість послідовних етапів:

- Перший етап: тривав у період з 16.07.1990 по 11.02.2007, який характеризується перехідним процесом від пострадянської тоталітарної моделі державної безпеки до перехідної системи публічного управління сектором безпеки і оборони України в інтересах забезпечення національної безпеки. Даний період тривав близько 17-ти років, з моменту прийняття Декларації про державний суверенітет України аж до дня затвердження першого стратегічного документу довгострокового планування у сфері національної безпеки та оборони;

- Другий етап: тривав у період з 12.02.2007 по 07.06.2012. Він характеризується формуванням параметрів функціонування, а також визначенням як довгострокових цілей і завдань, так і механізмів реалізації державної політики у сфері захисту національних інтересів, шляхом затвердження Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» в напрямку створення умов для інтеграції України в єдиний європейський політичний, економічний, правовий та безпековий простір через партнерство з НАТО;

- Третій етап: тривав у період з 08.06.2012 по 20.02.2014. Він характеризується віднесенням московії до ключового міжнародного партнера України та формуванням нової моделі відносин стратегічного партнерства між Україною та московією у сфері національної безпеки та оборони, а також вибудовуванням вертикалі міжвідомчих суб'єктних взаємовідносин, зорієнтованих на штаб-квартири московитських суб'єктів публічного управління сектором безпеки і оборони. Етап історично знаменний формуванням змішаних (гібридних) пріоритетів діяльності суб'єктів публічного управління сектором безпеки та оборони України, спрямованих на демонтаж режиму національної безпеки держави в цілому, що спричинило катастрофічні наслідки;

- Четвертий етап: тривав у період з 20.02.2014 по 13.09.2020, який

характеризується повним перезавантаженням та формуванням нової системи публічного управління сектором безпеки і оборони України у зв'язку із застосуванням московією засобів ведення «гібридної війни» проти суверенітету та територіальної цілісності України, що призвело до тимчасової окупації АР Крим, та формуванням терористичних організацій так званих «луганської народної республіки» та «донецької народної республіки» через призму незаконних збройних формувань з метою дестабілізації внутрішньополітичного устрою України та знищення національної державності. Даний етап є основоположним з погляду формування нової правової основи публічного управління у сферах національної безпеки та оборони, реформування суб'єктів відповідно до поточних і прогнозованих умов безпекового середовища через визначення пріоритетів, напрямів, завдань із забезпечення національної безпеки, що дало змогу генерувати відповідний режим національної безпеки з проєвропейським курсом та креном до стандартів НАТО;

- П'ятий етап: тривав у період з 14.09.2020 по 23.02.2022, який ґрунтувався на засадах розвитку оборонних і безпекових спроможностей для стримування московської збройної агресії, шляхом активного використання переговорних форматів та консолідації міжнародного тиску на московію. Даний етап характеризувався активним визначенням нових пріоритетів, завдань та цілей діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони;

- Шостий етап: триває з 24.02.2022 по теперішній період часу, який обумовлений функціонуванням системи публічного управління сектором безпеки і оборони України в умовах воєнного стану та кризових параметрів діяльності суб'єктів безпеки і оборони держави при дефіциті ресурсів і часу з метою збереження територіальної цілісності та незалежності держави, життя і здоров'я населення. Характеризується даний етап приведенням наявних ресурсів держави в режим «відбиття воєнної загрози» з метою генерації режиму національної безпеки через забезпечення функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних

загроз безпекового середовища, яке склалося навколо та всередині держави.

З огляду на вищенаведене, ми вважаємо, що публічне управління сектором безпеки і оборони України – це система адміністративно-розпорядчих та фінансово-економічних механізмів діяльності взаємопов'язаних суб'єктів, яка регламентована законодавством України і спрямована на захищеність національних інтересів від реальних і потенційних загроз у стратегічних питаннях державного суверенітету, територіальної цілісності, конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів. Водночас, фундаментом функціонування даної системи в певний час та при умовах внутрішнього та зовнішнього безпекових середовищ є чинне законодавство України, яке представлене нормативно-правовими актами, виданими Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України.

Нормативно-правова база чинного законодавства України перебуває у відкритому доступі на офіційному вебпорталі парламенту України та згрупована за наступними групами її основних творців: Верховна Рада України (кодекси, закони, постанови), Президент України (укази, розпорядження), Кабінет Міністрів України (постанови, розпорядження), які фактично формують правову основу для функціонування системи публічного управління сектором безпеки і оборони України [4].

Нами проаналізовано зміст понад 80 тис. нормативно-правових актів групи документів «Законодавство України» стосовно законотворців, які є основоположними суб'єктами публічного управління сектору безпеки і оборони. Дані нормативно-правові акти задають базові параметри функціонування цілісної системи, яка повинна бути спрямована на досягнення належних умов режиму захищеності національних інтересів держави від реальних та потенційних загроз. Таким чином, відповідно до запропонованих вище шести історичних етапів формування нормативно-правової та законодавчої бази публічного управління сектору безпеки і оборони України, виведено кількісні показники підготовки тематичних

документів, які дають можливість здійснити обґрунтовані наукові висновки (див. Таблиця 1).

Таблиця 1. Кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України за її творцями

№ з/п	Творці нормативно-правових актів	Кількість виданих НПА у сфері безпеки і оборони до 31.12.2024	Частка, %	Кількість виданих НПА усього до 31.12.2024	Частка НПА у сфері безпеки і оборони до усіх виданих, %
1	Верховна Рада України	159	15,16	14742	1,08
1.1	Кодекси	11	1,05	25	44,00
1.2	Закони	100	9,53	6505	1,54
1.3	Постанови	48	4,58	8212	0,58
2	Президент України	531	50,62	18875	2,81
2.1	Укази	521	49,67	10358	5,03
2.2	Розпорядження	10	0,95	8517	0,12
3	Кабінет Міністрів України	359	34,22	47137	0,76
3.1	Постанови	248	23,64	21758	1,14
3.2	Розпорядження	111	10,58	25379	0,44
4	Разом	1049	100	80754	1,30

Джерело: сформовано на основі [4].

Структурно, фундамент функціонування системи публічного управління сектором безпеки і оборони України складається із 50,62 % нормативно правових актів Президента України, 34,22% - Кабінету Міністрів України та 15,16 % - Верховної Ради України. Дані показники підтверджують провідну роль Президента України в системі публічного управління сектором безпеки і оборони України, який безпосередньо формує та реалізовує як безпекову, так і оборонну політику, а також затверджує стратегічне планування у сферах національної безпеки і оборони з урахуванням реальних та потенційних загроз, а також умов безпекового середовища.

Загальна частка нормативно-правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки та оборони України у порівнянні із усією кількістю виданих чинних документів зазначеними вище видавниками становить лише 1,3 %. Даний показник не відображає місце та роль системи публічного управління сектором безпеки і оборони в загальній системі державоуправління, яка не змогла превентивно спрацювати щодо адекватної

відсічі збройної агресії московії проти України. Адже сам показник частки нормативно-правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки та оборони України у порівнянні із усією кількістю виданих чинних документів зазначеними вище видавниками не характеризує якісний зміст цих нормативно-правових актів та ефективність їх застосування.

З метою наукового дослідження чинників та факторів, які негативно вплинули на безпекову та оборонну системи України, дослідимо кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України у ретроспективі запропонованих вище історичних етапів формування законодавчої бази (таблиця 2).

Таблиця 2. Кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України за видавниками в історичних етапах

№ з/п	Видавники	Етапи формування законодавчої бази сектору безпеки та оборони					
		«Перехід та становлення» 16.07.1990 – 11.02.2007	«Інтеграція секторального співробітництва з ЄС» 12.02.2007 – 07.06.2012	«Формування моделі стратегічного партнерства з московією» 08.06.2012 – 20.02.2014	«Формування нової системи національної безпеки і оборони» 20.02.2014 – 13.09.2020	«Стимування військової агресії московії» 14.09.2020 – 23.02.2022	«Воєнний стан» 24.02.2022 – 31.12.2024
1	Верховна Рада України	54	12	3	46	14	30
1.1	Кодекси	6	3	2	0	0	0
1.2	Закони	45	8	0	33	7	7
1.3	Постанови	3	1	1	13	7	23
2	Президент України	52	75	15	152	95	142
2.1	Укази	47	72	15	151	94	142
2.2	Розпорядження	5	3	0	1	1	0
3	Кабінет Міністрів України	100	73	23	92	19	52
3.1	Постанови	79	46	15	62	14	32
3.2	Розпорядження	21	27	8	30	5	20
4	Разом	206	160	41	290	128	224
5	Частка, %	19,64	15,25	3,91	27,65	12,20	21,35

Джерело: сформовано на основі [4].

Здійснивши дослідження динаміки підготовки нормативно – правових актів у сфері національної безпеки та оборони за видавниками у ретроспективі, можна зауважити наступну закономірність – найнижчі показники підготовки документів спостерігаються протягом двох років перед початком гібридної війни московії проти України у 2014 році (3,9%) та відповідно широкомасштабної збройної агресії московії у 2022 році (12,2%). Серед причин зазначених тенденцій слід відмітити той факт, що вони були зумовлені зміною вищого керівництва держави та обрання докорінно інших щодо попередніх стратегічних курсів національної безпеки, шляхом переформатуванням Стратегій національної безпеки. Статистику вищенаведених змін відображено на рисунку 1.

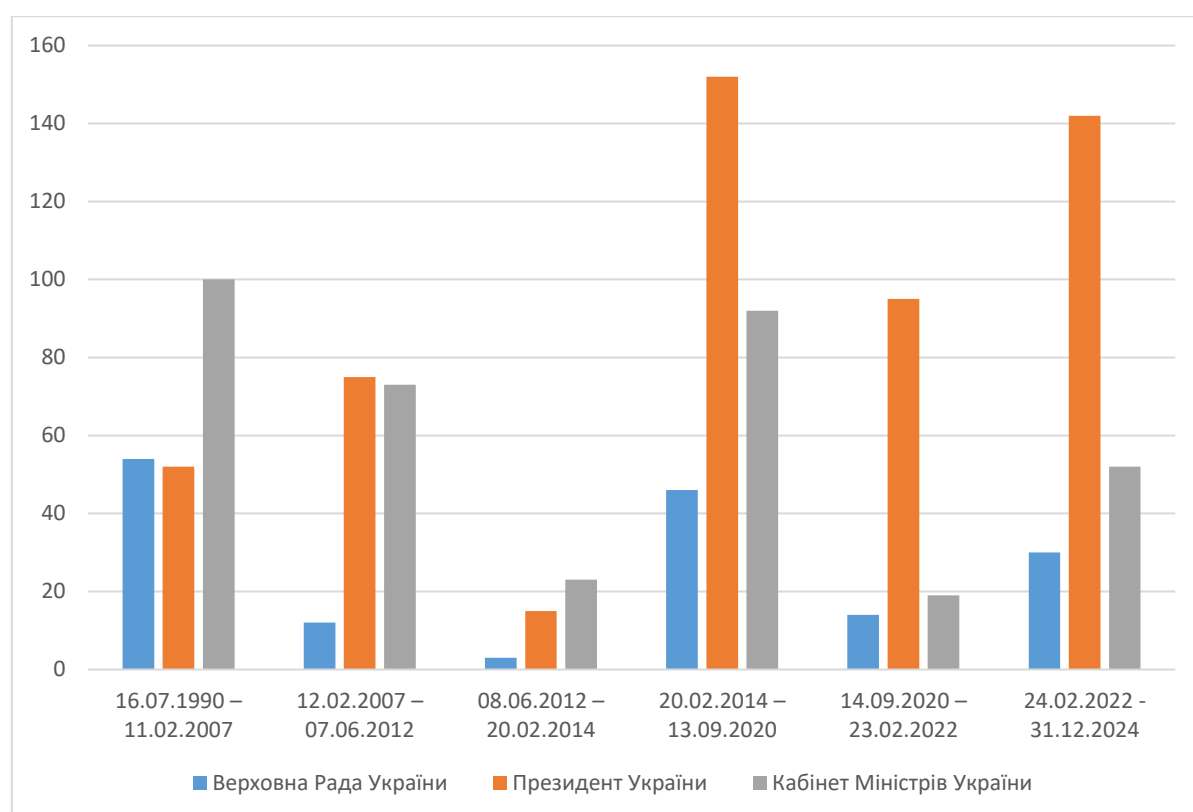

Рис. 1. Кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України за видавниками в історичних етапах

Джерело: сформовано на основі [4].

Наприклад, з приходом на пост Президента України Віктора Януковича в лютому 2010 року кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України почали знижуватися. Закономірним явищем є перехідний період в системі публічного управління сектором безпеки і оборони, який супроводжувався Указом Президента України № 389/2012 «Про рішення Ради національної

безпеки і оборони України від 8 червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України» [5], яким були внесені зміни до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 12 лютого 2007 року №105/2007, а також - віднесено московію до ключового міжнародного партнера України та розпочато формування нової моделі відносин стратегічного партнерства між Україною та московією у сфері національної безпеки та оборони. Фактично, через два роки правління нової вертикалі влади, яка супроводжувалася тотальними кадровими переформатуваннями з призначенням на провідні державні посади агентури московії [9], нормативно-правова база системи публічного управління сектором безпеки і оборони України досягнула історичного мінімуму підготовки документів, що є підтвердженням провальної та деструктивної політики тодішнього Уряду України у сфері національної безпеки.

У 2014 році московія активувала застосування засобів ведення «гібридної війни» проти суверенітету та територіальної цілісності України. Це призвело до втрати керівництвом України контролю над територіями АР Крим, частини Луганської та Донецької областей та формування терористичних організацій так званих «луганської народної республіки» та «донецької народної республіки» через призму незаконних збройних формувань. У зв'язку з цими подіями система публічного управління сектором безпеки і оборони України зазнала реанімаційних заходів та перезавантаження роботи суб'єктів, що наглядно відображено в зростанні кількісних показників підготовки нормативно – правових актів періоду 2014-2020 років.

З приходом на пост Президента України Володимира Зеленського у 2019 році кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України, за винятком суб'єкта Президента України, почали знижуватися до 2020 року включно. Така динаміка, на нашу думку, була зумовлена перехідним періодом до нової Стратегії національної безпеки України «Безпека людини

– безпека країни» [6], яка декларувала засади стримування військової агресії московії, стійкості до змін безпекового середовища та взаємодії з Європейським Союзом, НАТО, США та іншими державними й міжнародними організаціями задля забезпечення миру.

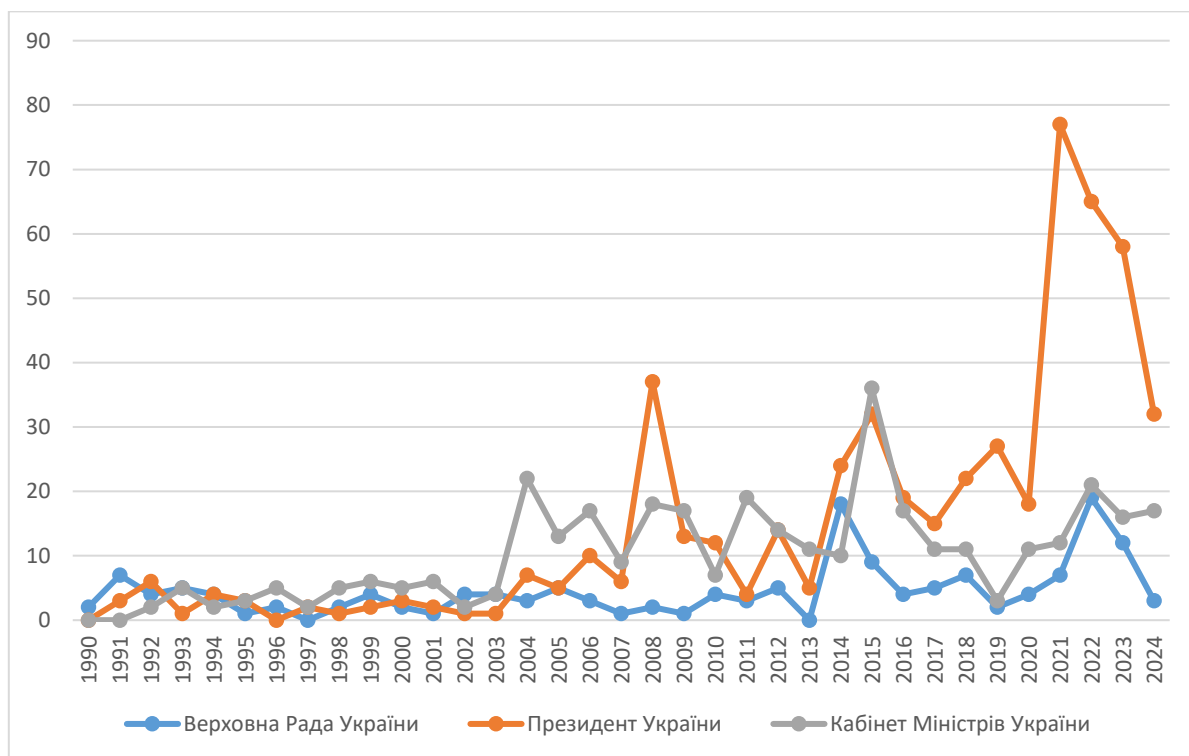

Рис. 2. Кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України за видавниками за роками

Джерело: сформовано на основі [4].

Чергові реанімаційні заходи та перезавантаження роботи суб'єктів система публічного управління сектором безпеки і оборони України зазнала вже у 2022 році у зв'язку із широкомасштабною військовою агресією московії проти України. Впродовж двох років національного спротиву українців досліджувані показники зазнали суттєвого зниження (рисунок 2). Варто наголосити, що з урахуванням тих безпекових ризиків, які на даний час мають місце після трьох років виснажливих та кровопролитних бойових дій з московією, система публічного управління сектором безпеки та оборони нагально потребує якісних змін, ефективного регулювання та чіткого

контролю. Водночас, кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у даній сфері свідчать про те, що система є «перегріта» та їй бракує зважених раціональних системних рішень на постійній основі в довгостроковій перспективі.

Аналіз динаміки показників підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України свідчить про те, що уряди України, починаючи з 2005 року, формували нормативно-правову базу сектору безпеки та оборони України на період свого правління виходячи з політичних міркувань. Підтвердженням цього є показники підготовки нормативно – правових актів у сфері публічного управління сектором безпеки і оборони України у розрізі їх видавників за роками (рисунок 2):

- Віктор Ющенко – обійняв пост Президента України у 2005 році, а в 2007 – своїм Указом від 12.02.2007 №105/2007 - задав системі публічного управління у сфері безпеки і оборони відповідні параметри функціонування, а також визначив як довгострокові цілі та завдання, так і механізми реалізації державної політики у сфері захисту національних інтересів, шляхом затвердження Стратегії національної безпеки України «Україна у світі, що змінюється» [7];
- Віктор Янукович – обійняв пост у 2010 році, а в 2012 – на підставі нової редакції Стратегії національної безпеки України – відніс московію до ключового міжнародного партнера України й розпочав формування українофобної моделі відносин стратегічного партнерства між Україною та московією у сфері національної безпеки та оборони [5];
- Петро Порошенко – обійняв пост у 2014 році, а в 2015 – на підставі нової Стратегії національної безпеки України визначив загрозою національній безпеці України московію, а ключовою стратегічною ціллю - інтеграцію в політичні та економічні структури Європейського Союзу та партнерство з НАТО [8];
- Володимир Зеленський – обійняв пост у 2019 році, а в 2020 – на підставі чергової нової Стратегії національної безпеки України – обрано курс на

стримування військової агресії московії, формування стійкості до змін безпекового середовища та взаємодії з Європейським Союзом, НАТО, США [6].

Неспроможність керівництва України ефективно протистояти безпековим викликам сьогодення в ході повномасштабного вторгнення московії та наявність низки безпекових ризиків, які реально загрожують знищенням національної державності України, а також вчинення глобальних воєнних злочинів з боку держави-агресора, - свідчать про відсутність вибудованої якісно-спроможної фундаментальної основи для системи національної безпеки і оборони, яка складається із національної ідеї, нормативно-правової та законодавчої баз.

На нашу думку, основною причиною низької ефективності функціонування системи публічного управління сектором безпеки і оборони України є фрагментарність, неадекватність вимогам часу та вузькополітична спрямованість даної системи й її невідповідність основоположним векторам класичного державобудування в рамках стратегічного державного планування та побудови системи взаємопов'язаних цілей, завдань, механізмів та комплексів заходів для забезпечення національної безпеки.

У даному контексті розгляду слід наголосити, що національна ідея – це фундамент для стратегії розвитку держави. Вона забезпечує ідеологічну, культурну та ціннісну основу для формування державної політики, економічного розвитку та суспільної єдності. Тобто, саме національна ідея визначає напрямок руху країни, сприяє єдності суспільства та допомагає ефективно реалізовувати довгострокові державні цілі.

Протягом століть поневолення український народ свято беріг ідею відновлення незалежності батьківщини та побудови могутньої, заможної, соборної України. Свята ідея побудови могутньої, заможної, соборної України витримала випробування часом, є найбільш популярною серед українців та згуртувала й привела український народ до відновлення державності України у 1991 році.

Без чітко сформованої національної ідеї стратегія розвитку суспільства, як правило, є хаотичною, а суспільство – розділеним. Тож не є дивиною, що українці впродовж останніх 34 років спостерігають хаотичність у формуванні стратегій розвитку держави та штучно створене протиставлення «захід-схід» України. І основною виною в існуючій ситуації є відсутність бажання в правлячих еліт визнати існуючу вже протягом століть національну ідею українського народу та законодавчо її затвердити. В подальшому національна ідея українського народу повинна отримати своє втілення у стратегічних документах та планах розвитку держави.

Позитивними прикладами країн, які використовують національну ідею в своїй стратегії розвитку є:

- США з ідеєю "американської мрії", яка стимулює інновації та підприємництво;
- Німеччина з її орієнтацією на соціальну ринкову економіку та індустріальну силу;
- Японія з концепцією "Кейсей Саймін" (економічний розвиток для блага суспільства).

Висновки. Наведені кількісні показники підготовки нормативно – правових актів у ретроспективі історичних періодів підтверджують теорію щодо існування так званого «періоду інерції» в системі публічного управління сектором безпеки і оборони України. Цей «період інерції» є проміжком часу, що триває до двох років з моменту вступу на посади нового керівництва держави та характеризується відносним дисбалансом в системі публічного управління визначених суб'єктів забезпечення національної безпеки та оборони. Такий стан автоматично створює нові ризики та виклики для державної безпеки та є прямим наслідком відсутності законодавчо затвердженої національної ідеї українського народу. Це дозволяє підпорядковувати стратегічні документи та плани розвитку держави приватним інтересам правлячих еліт.

З метою уникнення описаного негативного явища «періоду інерції», доцільно

законодавчо затвердити національну ідею українського народу «Будувати могутню, заможну, соборну Україну» та забезпечити відповідно до офіційної національної ідеї розроблення доктрин для сфер національної безпеки і оборони як сукупність узагальнених положень, провідних принципів, концепцій та систем поглядів на наступні 30 років. Також необхідно вибудувати механізми підготовки стратегічних документів терміном від 10 років з метою забезпечення ефективного функціонування режиму захищеності національних інтересів від реальних та потенційних загроз.

В цілому, не політичні міркування правлячих тимчасових політиків, а перевірена століттями українська національна ідея «Будувати могутню, заможну, соборну Україну» повинна стати основою для формування та реалізації стратегії розвитку системи національної безпеки і оборони України.

Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка комплексної системи державного реагування на загрози національній безпеці України.

Література

1. Публічне управління: термінол. слов. / Уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білінська, О. М. Петроє та ін. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.
2. Лобко М.М., Саганюк Ф.В. Сектор безпеки і оборони: проблеми формування та розвитку. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. 2014. № 1 (50). С. 134–139.
3. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. Ст. 241. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
4. Законодавство України. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/groups>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 8

червня 2012 року «Про нову редакцію Стратегії національної безпеки України»: Указ Президента України від 08.06.2012 №389/2012. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/303.html>.

6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України. 2020. № 392/2020. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12>.

7. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007 № 105/2007. 2007. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text>.

8. Про Стратегію національної безпеки України. Рішення Ради Національної Безпеки України від 6 травня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15#Text>.

9. При Януковичі в Україні орудували агенти ФСБ і ГРУ Росії. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/04/14/7022342/>

References

1. Kuybida, V. S., Bilynska, M. M. and Petroe, O. M. (2018), Publichne upravlinnya: terminolohichnyy slovnyk [Public administration: terminology dictionary], NADU, Kyiv, Ukraine.

2. Lobko, M.M. and Saganyuk, F.V. (2014), "Security and defense sector: problems of formation and development", Collection of scientific works of the Center for Military and Strategic Studies of the Ivan Chernyakhovsky, National Defense University of Ukraine, vol. 1 (50), pp. 134–139.

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On national security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 4 Apr 2025).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2025), "Legislation of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/groups> (Accessed 4 Apr 2025).

5. President of Ukraine (2012), Decree "On the decision of the National

Security and Defense Council of Ukraine, “On the new edition of the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/303.html> (Accessed 4 Apr 2025).

6. President of Ukraine (2020), Decree “On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine, “On the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (Accessed 4 Apr 2025).

7. President of Ukraine (2007), Decree “On the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/105/2007#Text> (Accessed 4 Apr 2025).

8. National Security Council of Ukraine, (2015), Decision “On the National Security Strategy of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0008525-15#Text> (Accessed 4 Apr 2025)

9. Ukrayins'ka pravda, (2014) “Under Yanukovich, agents of the Russian FSB and GRU operated in Ukraine”, available at: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/04/14/7022342/> (Accessed 4 Apr 2025).

Стаття надійшла до редакції 06.04.2025 р.